

فناوری اطلاعات زمینه‌ساز عصر ظهور

نویسندگان:

دکتر محمد فتحیان

استادیار دانشگاه علم و صنعت ایران

حاتم مهدوی نور

کارشناس فناوری اطلاعات

چکیده

فناوری اطلاعات به عنوان فناوری محوری در عصر اطلاعات محسوب می‌شود که بر همه ابعاد جامعه اعم از زمینه‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی تأثیراتی شگرف خواهد داشت. توسعه اطلاعاتی که محصول بهره‌مندی مناسب از فناوری اطلاعات است منجر به تقویت نقش و شان انسان در ساخت و ساز جامعه خواهد شد به گونه‌ای که با محوریت دانش و دانایی، فعالیت‌های فیزیکی به ماشینها واگذار شده و بر تلاش مغزافزایی، خلاقیت و ظرفیت علمی بشر افزوده می‌شود. تغییر و تحولات عصر جدید حکایت از رشد و تکامل بینش بشر و پذیرش رهبری واحد الهی دارد که خود طلوعه‌ای بر حکومت جهانی مهدی موعود است. در این مقاله ضمن بررسی ویژگی‌های جامعه پس از ظهور نقش فناوری اطلاعات در رخداد چنین جامعه‌ای مورد بررسی قرار می‌گیرد. ناگفته نماند که توصیف عصر ظهور، با استفاده از روایاتی که در دسترس بوده میسر است اگر چه نظرات روایان در بعضی از آنها دخیل بوده است.

واژه‌های کلیدی

فناوری اطلاعات، مهدی موعود، عصر ظهور

مقدمه

انسان موجودی بالقوه بوده که همیشه در صبرورت^۱ و گذر است بگونه‌ای که از لحاظ جسمی و روحی باید راه کمال و ترقی را طی نماید. نهایت رشد جسمی به علت سنجش‌پذیری، کمتر مورد اختلاف است، اما در مورد رشد روحی، مکاتب بشری نظریات متفاوتی را ارائه کرده‌اند. لیکن از دیدگاه ادیان توحیدی تنها خداوند متعال قادر به ارایه مقصد حرکت (کمال) انسان است. انسان دارای اعمال اختیاری بوده که ممکن است در انتخاب خود دچار اشتباه گردد. از این روی نیاز به هدایت دارد و خداوند از طریق وحی، بشر را هدایت می‌کند.

فرمانهایی که بطور مستقیم از جانب خداوند متعال برای راهنمایی بشر، توسط وحی اعلام می‌گردد، هدایت تشریحی نام دارد. این پیام‌ها توسط انسانهایی که قابلیت دریافت وحی را دارند ابلاغ می‌شود. بنابراین لازم است تا اولین انسان پیامبر باشد. خداوند برای هدایت انسانها، در هر امت پیامبری قرار داده است که آخرین آنها، حضرت محمد (ص) است.

بعد از رحلت حضرت ختمی مرتبت (ص) وحی خاتمه یافت و هدایت مردم بر عهده دو گوهر گرانبها یعنی قرآن و عترت نهاده شد. این دو، لازم و ملزوم یکدیگرند زیرا با قرآن قادر به شناخت عترت بوده و با عترت، قرآن، تفسیر و احکام الهی اجرا

ب) عصمت از گناه و اشتباه: حضرت مهدی (ع) عضو مجموعه‌ای است که خداوند آنها را از هر نوع خطا و اشتباهی در گفتار و کردار مصون داشته و بعد از پیامبر عهده‌دار رهبری و راهنمایی مردم بوده‌اند [۴ و ۵].

ج) واجد هر نوع کمال به صورت نامتناهی: خداوند وجود مطلق و بدون حدی است که بسیط بوده و هیچ جنبه کثرتی حتی کثرت عقلی ندارد، یعنی نمی‌توان حتی در ذهن آن را تجزیه کرد. بنابراین تنها یک موجود بدون واسطه به نام «صادر اول» یا «عقل اول» از او صادر می‌گردد. این موجود به علت نزدیکی به خداوند شبیه او (خداوند) است و تمام صفات حضرت حق را داراست. با این اختلاف که صادر اول مخلوق خداوند بوده و دوام و بقای او به موجود اول وابسته است. این موجود خود و خداوند را درک می‌کند بنابراین جهت کثرتی در او ایجاد شده که بسته به جهت‌های کثرتی که دارد موجودات دیگری با واسطه‌این موجود از خداوند صادر می‌شود و این فرایند ادامه می‌یابد و سلسله عمودی موجودات شکل می‌گیرد که از نظر شدت و ضعف وجودی در سطوح مختلف چیده شده‌اند طوری که هر سطح از موجودات نسبت به سطح بالاتر خود دارای شدت وجودی کمتر و نسبت به سطح پایین‌تر، از شدت وجودی بیشتری برخوردار است. علاوه بر آن هر سطح از وجود، علت سطح پایین‌تر از خود و معلول سطح بالاتر می‌باشد و جهت طولی آنها تا پایین‌ترین مرتبه هستی که قادر به خلق مرتبه پایین‌تر نیست ادامه می‌یابد. این سیر را قوس نزول نامند. در مرتبه پایین وجود، با ترکیب بعضی از موجودات با یکدیگر که قابلیت ترکیب دارند موجوداتی جدید با شدت وجودی بیشتر خلق می‌شود. در نتیجه عالم ماده با حرکت دائمی ایجاد می‌گردد. در این عالم بعضی از موجودات قادرند راه کمال را طی کرده مراتب وجود مذکور را یکی پس از دیگری بپیمایند. در این فرایند است که ماده بی‌جان، به نبات، سپس حیوان و انسان تبدیل می‌شود در نهایت انسان نیز می‌تواند رشد نموده و تا سطح مخلوق اول (صادر اول) که توصیفش گذشت بالا رود. این سیر را قوس صعود نامند معصومین با طی چنین مسیری به نهایت کمال

می‌شود. جانشینان حضرت رسول (ص) دوازده نفرند که یازده نفر از آنها در نهایت مظلومیت شهید شدند و آخرین آنها تا روزی که خداوند وعده فرموده در غیبت به سر می‌برد.

۱. مصلح آخر

تمام ادیان آسمانی به مصلحی اعتقاد داشته و منتظر ظهور اویند. در این مورد می‌توان به موارد زیر اشاره کرد [۱]:

- در «جاماسب نامه»، «جاماسب حکیم»، شاگرد زرتشت، از قری خبر می‌دهد که پیش از ظهور «سوشیانس» (نجات دهنده دنیا) پیمان‌شکنی، دروغ و بی‌دینی در جهان رواج می‌یابد و مردم از خدا دوری جسته، ظلم، فساد و فرومایگی آشکار می‌گردد و زمینه برای ظهور منجی دنیا مساعد می‌گردد.
- حضرت عیسی به شاگردان خود در انجیل می‌فرماید: «همچنان که برق از شرق ساطع شده تا به مغرب ظاهر می‌شود ظهور پسر انسان نیز چنین خواهد شد.»
- در زبور خداوند به حضرت داوود می‌فرماید: «خود را مشوش مساز که البته باعث گناه خواهد شد. زیرا شریر قطع خواهد شد و منتظران، وارث زمین خواهند شد.»
- شیعه و سنی نیز به وجود فرزندی از نوادگان حضرت رسول (ص) اعتقاد دارند که با ظهور او دنیا از عدل و داد پر خواهد شد و مطابق با اعتقاد شیعه او مهدی موعود فرزند امام حسن عسگری (ع) است.

برخی از ویژگی و مقامهای حضرت بصورت زیر است:

الف) تولد موسی گونه: حضرت مهدی (ع) در نیمه شعبان سال ۲۵۶ هجری متولد شدند و بعثت دشمنی بنی عباس با خاندان پیامبر، تولد حضرت، مانند تولد حضرت موسی (ع) بود بگونه‌ای که تا هنگام تولد، هیچ آثار حملی در مادر حضرت ظاهر نگشت [۲، ۳].

ایستادند. اگر چه بعد از رحلت حضرت رسول(ص) و در خلافت خلفای سه گانه در راه حفظ اسلام جانفشانی‌های فراوانی شد و گستره جغرافیایی حکومت اسلامی از یک طرف تا آسیای میانه و از طرف دیگر تا آفریقا و اروپا گسترش یافت لیکن توان درک این حقیقت را نداشتند که بدون رهبری معصوم جامعه اسلامی به سر منزل مقصود نخواهد رسید و تاریخ نشان داد که چنین هم شد [۱۱ و ۱۲].

• امتحان مردم

سنت الهی بر ابتلای انسان به انواع مختلف بلاها در این دنیا است تا خوب از بد مشخص شود. این سنت الهی در اقوام گذشته نیز وجود داشته. هنگامی که خداوند حضرت موسی را برای سی روز از بنی اسرائیل جدا و ده روز به ماندنش اضافه کرد مردم گوساله پرست شدند. روایات مختلف حکایت از امتحان مردم با مسئله غیبت دارد [۱۳ و ۱۴ و ۱۵].

• حکمت خداوند

غیبت حضرت دلایل دیگری هم دارد که بر ما پوشیده است و خداوند آنرا می‌داند. همانگونه که از امام صادق(ع) سؤال شد: علت غیبت چیست؟ در پاسخ فرمودند که اجازه افشای آنرا نداریم زیرا حکمت خداوندی است [۱۶].

۳. جهان در آستانه ظهور

زمان ظهور حضرت را خداوند می‌داند و آنان که برای آن زمان معین می‌کنند دروغ می‌گویند [۱۷]. با این حال برای ظهورش نشانه‌هایی است که به اختصار اشاره می‌کنیم:

- از بین رفتن دو سوم مردم دنیا [۱۸]
- غلبه کفر و حکومت طبیعت [۱۹]
- بسته شدن راه مکه [۲۰]
- آزمایش مؤمنان به بلاها [۱۵]

انسانی رسیده‌اند. در دعای رجبیه چنین آمده است: « خداوند آنها (اهل بیت) را معادل کلمات و پایه‌های توحید خود قرار دادی، آنها را نشانه خود و مقام‌هایی که در هیچ مکان و جایگاهی تعطیل نمی‌شوند قرار دادی، به وسیله آنها خود را شناساندی زیرا فرقی بین تو و آنها نیست جز آنکه آنها بندگان و مخلوقات تو و امورات آنها به دست توست». آنها صفات حضرت حق را به نحو اشدّ و اتمّ دارند. یعنی آنها غفارند، رحمن‌اند، رحیم‌اند، قهارند اما صفات را بصورت مستقل ندارند بلکه خداوند به آنها عطا فرموده است. آنها خالق عالم هستند زیرا خود می‌فرمایند: «ما مخلوق خداوندیم و جهان مخلوق ماست» و فیض خداوندی به واسطه آنها جاری و ساری است [۶ و ۷ و ۸ و ۹ و ۱۰].

اکنون آخرین این سلسله در پرده غیبت است و انسان‌ها از فیض حضورش بی‌بهره‌اند. اما علت غیبت چیست؟ فیض خداوند که هرگز قطع نمی‌شود چگونه دسترسی به حضرت را محدود نموده است؟

۲. دلایل غیبت

برای غیبت حضرت دلایل مختلفی وجود دارد که در ذیل به بعضی از آنها اشاره می‌شود:

• عدم قابلیت مردم

همانطور که مطالعه تاریخ نشان می‌دهد مردم به رشد عقلی لازم برای اطاعت بی‌قید و شرط از ولی خدا نرسیده‌اند. شاهد مدعا، وقایع سالهای آخر عمر حضرت رسول است که مردم از دستور حضرت مبنی بر شرکت در جهاد تحت فرماندهی «اسامه» سر باز زدند. علی‌رغم سفارش‌های فراوان آن حضرت، رهبری ابوبکر را بر رهبری علی (ع) ترجیح دادند و عهدی که در غدیر خم بسته بودند به بهانه جوان بودن علی (ع) شکستند زیرا نفهمیدند که بزرگی به سن نیست. کج فهمی مردم تا بدانجا بود که در جنگ صفین با دیدن قرآن سر نیزه در مقابل علی (ع)

یکی از اهداف انبیاء ایجاد قسط و عدل بر روی زمین است [۲۹]. که این مهم بدون امنیت قضایی و اجرای حدود الهی میسر نمی‌گردد. وقتی قصاص حیات جامعه است [۳۰] پس اگر در جامعه‌ای قاتل قصاص نشود، حیات آن جامعه به مخاطره خواهد افتاد بعلاوه اگر همه در پیشگاه قانون یکسان نباشند، ظلم طبقاتی ایجاد شده که در نهایت مرگ آن جامعه حتمی است. برای ایجاد امنیت قضایی قاضی باید واجد شرایطی بوده و طبق معیارهای مشخصی انتخاب گردد. حضرت علی (ع) خصوصیات قاضی را چنین بیان می‌فرمایند [۳۱، ۳۲]:

- از بهترین افراد (با تفاوت‌ترین) باشد.
- از سختی کارها به تنگ نیاید.
- دادخواهان او را به لجاجت نیندازند.
- در لغزشی که مرتکب شده، سرسختی و لجاجت نشان ندهد و هنگام درک حق به آن باز گردد.
- بدام طمع نیفتد.
- بدون رسیدن به ریشه مطالب قضاوت نکند.
- در مشکلات، ژرف بین و دانا باشد.
- برای پذیرفتن شکایات و گوش دادن به حرف شاکیان پرحوصله باشد.
- ستایش بیجا او را به خود پسندی نیفکند.
- علاوه بر آن قاضی هنگام قضاوت نباید صدایش را از صدای شاکیان بلندتر کند.

علاوه بر نشانگرهای ارزیابی قضات، برای سنجش درجه اجرای عدالت قضایی در جامعه، نشانگرهای زیر استفاده می‌شود [۲۵]:

- تعداد کارکنان قضایی
- تعداد قضات
- متوسط تعداد پرونده‌های جاری یک قاضی
- متوسط زمان اتمام پرونده توسط قاضی
- جامعیت قانون مدنی و کیفری
- یکسانی افراد در مقابل قانون

- تعداد وکلا
 - میزان پیگیری پرونده‌های عمومی (بدون شاکی خصوصی) توسط مدعی‌العموم
 - هزینه دادخواهی بر در آمد طبقه پائین جامعه
- در مورد شاخص عدالت قضایی در عصر ظهور می‌توان به روایات زیر اشاره کرد:
- الف) امام باقر (ع) می‌فرماید: «پس از ظهور مهدی (ع) هیچ حقی از کسی بر عهده دیگری نمی‌ماند مگر آنکه حضرت آن را باز می‌ستاند و به صاحب حق می‌دهد» [۳۳].

ب) امام صادق (ع) می‌فرماید: «آنگاه که حضرت قائم (ع) قیام کند برای هر مرز و بومی از زمین فرمانروایی تعیین کرده و به او می‌فرماید برنامه کار تو در دست تو است چنانچه در هنگام انجام وظیفه مشکلی پیش آمد که حکم آن را ندانستی به کف دستت بنگر و بر طبق آنچه در آن می‌یابی رفتار نما.» [۳۴].

ج) امام صادق (ع) می‌فرماید: «نخستین چیزی که از عدالت حضرت قائم (ع) آشکار می‌شود این است که اعلام می‌کند کسانی که حج یا مناسک مستحب را بجا می‌آورند و طواف مستحبی انجام می‌دهند فرصت را به کسانی که حج واجب دارند واگذار نمایند.» [۳۵].

امام باقر (ع) می‌فرماید: «پس از ظهور مهدی (ع) هیچ حقی از کسی بر عهده دیگری نمی‌ماند مگر آنکه حضرت آن را باز می‌ستاند و به صاحب حق می‌دهد.»

• حمل و نقل و ارتباطات

ارتباطات از نیازهای ضروری هر انسان است که در ابتدا برای رفع نیازهای روحی و سپس رفع نیازهای جسمی انسان صورت می‌گیرد. امروز ابزارهای نوینی برای حمل و نقل و ارتباطات ایجاد شده که بسیار سریعتر و راحت‌تر از وسایل قدیمی بوده و به سرعت در حال پیشرفت هستند. همچنین وجود ناوگان حمل و نقل و وسایل ارتباطی پیشرفته در یک کشور مبین توسعه آن

کشور می‌باشد. برخی از نشانگرهایی که برای ارزیابی حمل و نقل و ارتباطات بکار می‌روند عبارتند از [۲۵]:

- تعداد وسایل حمل و نقل عمومی
- تعداد صندلیهای قطار
- تعداد صندلیهای هواپیما
- طول خطوط راه آهن دو طرفه
- طول خطوط راه آهن یک طرفه
- تعداد فرودگاه‌ها
- متوسط تعداد پرواز در هر فرودگاه
- طول اتوبانها و جاده‌های ایجاد شده
- کیفیت اتوبانها و جاده‌ها
- تعداد تلفن
- تعداد کامپیوتر
- تعداد افراد دارای دسترسی به اینترنت
- تعداد کاربران تلفن
- ظرفیت خطوط ارتباطی به ازای هر نفر

• بهداشت

با توسعه فناوری تعداد بیماریهای خطرناک کاسته و راه درمان بیماریهای لاعلاج گشوده شده است. یکی از محورهای مهم پیشرفت و رفاه جوامع بهداشت است. بعضی از نشانگرهای ارزیابی بهداشتی جوامع عبارتند از [۲۵]:

- تعداد نوزادان متولد شده با وزن کم
- مرگ و میر ناشی از سرطان و بیماری قلبی
- تعداد ایدزی‌ها
- تعداد پزشک
- میزان استفاده از واکسن در مهد کودکها
- بهداشت روانی و میزان خودکشی
- تعداد روانپزشک

در زمان حکومت حضرت مهدی (ع) علم به نهایت خود می‌رسد [۳۹] پس دور از انتظار نیست که راه علاج و پیشگیری تمام بیماریها کشف شود در این مورد میتوان به احادیث زیر اشاره کرد:

الف) امام سجاد (ع) می‌فرماید: «هنگامیکه قائم ما قیام می‌کند خداوند عزوجل بیماری و بلا را از شیعیان دور می‌سازد و قلبهایشان را همانند آهنهای محکم قرار می‌دهد. توان و نیروی هر یک از آنان را برابر نیروی چهل مرد می‌گرداند و آنان فرمانروایان روی زمین و بزرگان آن می‌شوند [۴۰].
ب) امام صادق (ع) فرمود: «هنگامیکه قائم ما قیام کند مردم در سایه فرمانروایی او عمری دراز خواهند داشت به گونه‌ای که برای هر شخص هزار فرزند متولد می‌شود» [۴۱].

• اقتصاد

نیازهای مادی انسان با فعالیت اقتصادی برطرف شده و مالکیت معنا می‌یابد. در جامعه‌ای که انسان نتواند فعالیت اقتصادی مناسب داشته باشد حیات و زندگی در معرض خطر

در زمان حکومت حضرت مهدی (ع) وسایل حمل و نقل و راه‌ها توسعه می‌یابند که در این مورد می‌توان به احادیث ذیل اشاره کرد:

الف) رسول خدا می‌فرماید: «پس از شما اقوامی خواهند آمد که زمین زیر پایشان طی می‌شود و دربهای جهان به رویشان باز می‌گردد. به گونه‌ای که اگر کسی از آنان بخواهد شرق تا غرب زمین را در ساعتی بپیماید این کار میسر است.» [۳۶]
ب) در مورد وسایل ارتباطی امام صادق (ع) می‌فرماید: «در روزگار حضرت (ع) مؤمن در شرق زمین، برادرش را در غرب می‌بیند همچنین مؤمنی که در غرب است برادرش را در مشرق مشاهده می‌کند.» [۳۷]
ج) در جای دیگر حضرت صادق (ع) می‌فرماید: «گویا حضرت قائم (ع) را می‌بینم در حالیکه زره پیامبر (ص) را بر تن دارد و همه اهل زمین حضرت را می‌بینند که گویی حضرت در کشورشان است.» [۳۸]

• آموزش و پژوهش

انسانها برای زندگی اجتماعی نیاز به آموزش دارند. امروزه فعالیت‌های مبتنی بر دانش زیاد شده و تعداد دانشمندان هر ده سال حدود دو برابر می‌گردد. دانش تبدیل به فناوری شده و فناوری رفاه و بهداشت برای مردم به ارمغان می‌آورد. بعضی از نشانگرهای ارزیابی سیستم آموزشی عبارتند از [۲۵]:

- تعداد سیستمهای آموزش عمومی در محل از کودکان تا دانشگاه
- میزان فارغ‌التحصیلان از دبیرستان
- تعداد دانشجویان
- میزان اخراجی از دبیرستان
- میزان اخراجی از دانشگاه
- مریدان دارای فوق لیسانس و بالاتر
- تعداد کامپیوتر موجود در مدارس
- تعداد محققین
- میزان بودجه تحقیقاتی
- کیفیت آموزش
- میزان مقالات پژوهشی

در مورد آموزش و پژوهش پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید «اگر دانش ۲۷ حرف باشد تا زمان ظهور حضرت مهدی (ع) تنها دو حرف از کل دانش کشف می‌شود و در زمان حکومت حضرت (ع) ۲۵ حرف دیگر کشف خواهد شد.» [۳۹]

در زمان حکومت حضرت سطح فکر و بینش مردم آنقدر بالا خواهد رفت که دنیا را آنطور که هست خواهند دید بگونه‌ای که فریبندگی دنیا را باور کرده، همه گرفتاریها و گناهان را از آن می‌دانند و از نظر ایمان و تقوی بحدی می‌رسند که دیگر دنیا مایه فریب آنان نمی‌شود [۴۷].

باز امام باقر (ع) می‌فرماید: در روزگار حضرت مهدی (ع) به اندازه‌ای به مردم حکمت و فهم داده خواهد شد که یک زن در خانه‌اش بر طبق کتاب خدا و سنت پیامبر (ص) قضاوت می‌کند [۴۸].

قرار می‌گیرد و ممکن است حتی از ایمان به خدا نیز سر باز زند چنانچه حضرت رسول (ص) می‌فرماید: «نزدیک است که فقر به کفر انجامد» [۴۲].

برای ارزیابی فعالیت اقتصادی یک جامعه نشانگرهای مختلفی وجود دارد که بعضی از آنها عبارتند از [۲۵]:

- سلامت اقتصادی در مقایسه با سال گذشته
 - تعداد شاغلان و بیکاران
 - میزان اشتغال در هر یک از بخش‌های اقتصادی
 - میزان کسب و کار بر حسب تعداد مشاغل
 - مقدار خرده فروشی
 - متوسط درآمد با قدرت خرید مؤثر
 - متوسط دستمزد هفتگی
 - هزینه اجاره محل در نمایشگاههای محلی
 - ارزش گذاری بر ملک مشمول مالیات
 - تعداد مجوزهای ساخت و ساز
 - هزینه امکانات رفاهی نظیر تلفن، ماشین
- در زمان حکومت حضرت مردم به خداوند ایمان می‌آورند و طبق سنت خداوندی در بهای برکت آسمان و زمین بر آنان گشوده می‌شود [۴۳]. در این مورد می‌توان به روایات زیر اشاره کرد:

الف) رسول خدا (ص) می‌فرماید: «در زمان حکومت حضرت مهدی (ع) رودخانه‌ها پر از آب می‌شود و چشمه سارها به جوشش آمده و لب ریز می‌گردد و زمین چند برابر محصول می‌دهد.» [۴۴]

ب) باز رسول خدا (ص) می‌فرماید: «هنگامی که حضرت مهدی (ع) ظهور کند زکات را در کوچه‌ها می‌برند، ولی کسی پیدا نمی‌شود، که حاضر به دریافت آنها باشد.» [۴۵].

ج) در جای دیگر می‌فرماید: «زمانی که حضرت مهدی (ع) قیام کند خداوند، غنا و بی‌نیازی را در دل بندگان می‌نهد، به گونه‌ای که حضرت اعلام می‌کند، هر کس به مال و ثروت نیاز دارد بیاید، ولی برای آن، کسی پیش قدم نمی‌شود.» [۴۶].

• دولت و نظام سیاسی

- انتخاب، تنها باید مبتنی بر عملکرد و مسؤولیت‌های گذشته باشد بگونه‌ای که ارزش و امانتداری آنان نزد مردم مشخص شده باشد و در گذشته با اشرار همکاری نداشته باشند.
- بعد از انتخاب مأموران ممکن است از آنها خطایی سرزند که حاکم در برخورد با چنین افرادی ضروری است اعمال زیر را انجام دهد [۵۱]:

- آنها را شکنجه بدنی کند.
- به سزای خیانتی که مرتکب شده‌اند برساند.
- آنها را به خاک مذلت و خواری نشانده و بدنامشان کند.
- با توجه به نشانگرهای فوق برای حاکم، حضرت مهدی (ع) از کارگزاران خود چنین عهد می‌گیرد [۵۲]:
- از میدان رزم نگریزد
- دزدی نکند
- کارهای حرام انجام ندهد
- کار منکر و زشت انجام ندهد
- کسی را جز به حق نزند
- زر و سیم نیندوزد
- جو و گندم احتکار نکند
- مسجدی را ویران نسازد
- به ناحق شهادت ندهد
- مؤمنی را خوار و کوچک نکند
- ربا نخورد
- در سختی‌ها و مشکلات پایداری کند
- فرد خداپرست و یکتاپرستی را لعنت نکند
- شراب ننوشد
- لباس زر بافت نبوشد
- لباس ابریشم و حریر بر تن نکند
- شخص فراری را تعقیب نکند
- خونی به ناحق نریزد
- به منافق و کافر انفاق نکند
- لباس خز نبوشد

هر جامعه‌ای به ناچار باید برای خود حاکمی برگزیند [۴۹]. رابطه مردم با هیأت حاکمه و بالعکس بسته به جهان بینی آنان بستگی دارد. در جهان‌بینی توحیدی، نکاتی که حاکمان باید بدان توجه کنند عبارتند از:

الف) رعیت و حاکم حقوق مساوی بر یکدیگر دارند. حضرت علی (ع) در این باره می‌فرماید: «خدای عزیز بخاطر حکومتی که در اختیار من قرار داده حقی بر عهده شما برای من در نظر گرفته و شما هم مثل همان حقی که من بر شما دارم، بر من حق دارید.» [۵۰]

ب) حاکم نسبت به رعیت متواضع باشد.

ج) به رعیت احترام بگذارد.

د) با رعیت خوشرو باشد.

ه) حتی در نگاه به رعیت فرقی بین آنها نگذارد.

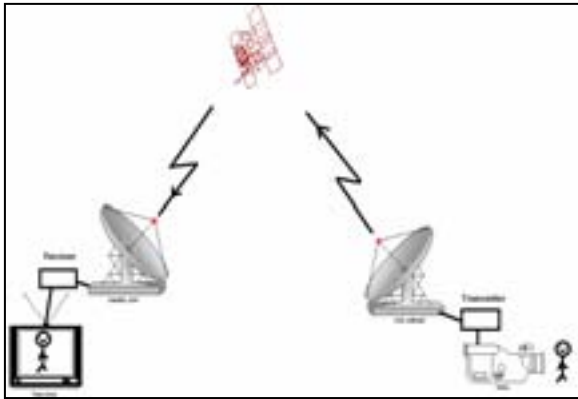
در موارد فوق امام علی (ع) طی سفارش‌نامه خود به محمد بن ابی بکر می‌فرماید: «نسبت به مردم متواضع باش، به آنها احترام کن، با روی خوش با آنان برخورد کن! در نگاه کردن چه کم، چه بادقت میان آنان فرقی نگذار تا نیرومندان توقع اضافی پیدا نکنند و نیازمندان نسبت به بی‌عدالتی که اجرا می‌کنی مأیوس نگردند.» [۵۱]

و) عمل مأمورین حکومت به حاکم منتسب است بنابراین حاکم باید در انتخاب مأمورین دقت کرده و با خیانت‌های آنان برخورد کند. در این رابطه حضرت امیر می‌فرماید: «هر عیبی که در مأمورین تو باشد و تو آن را نادیده بگیری بدون تردید آن عیب به دامن تو می‌چسبد.» [۳۱]

حاکم در انتخاب مأمورین حکومتی باید ملاک‌های زیر را در نظر داشته باشد [۳۱]:

- عدم تکیه بر هوش خود
- عدم تکیه بر اطمینان و حسن ظن خود

اطلاعات یک سوی کره خاکی را دیده (فیلمبرداری) و برای سوی دیگر زمین ارسال می‌دارند، ممکن است یکی از مصادق چنین موجودی باشد. شکل ۱ چنین سیستمی را نشان می‌دهد.

شکل ۱: سیستم ماهواره‌ای شبیه دجال

- خاک را بالش خود قرار دهید
- از کارهای ناشایست بپرهیزید
- به معروف امر کنید و از منکر باز دارید

اگر بدانها پایبند شده و بر آن اساس عمل کنید بر من واجب است که جز شما را به عنوان یاور برنگزینم، نپوشم مگر آنچه شما می‌پوشید، نخورم جز از آنچه شما می‌خورید، بر مرکبی که شما سوار می‌شوید سوار شوم، هر جا که شما باشید با شما باشم، هر جا که رهسپار شوید با شما بیایم، به نیروی کم خرسند و خشنود باشم، زمین را از عدل و داد آکنده سازم آنسان که از ستم و جور پر شده است، خدا را به گونه‌ای که شایسته است پرستش نمایم. من به آنچه گفتم وفادار خواهم بود و شما نیز به عهد خود وفا کنید.

۵. فناوری اطلاعات زمینه‌ساز عصر ظهور

- تفقه زنان در منزل، که با آموزش الکترونیکی و نظایر آن امکان‌پذیر است.
- مکالمه راه دور به صورت تصویری، که با تلفن‌های تصویری میسر است.
- نگاه حاکمان بر کف دست‌های خود در هنگام مواجهه با مشکل و رفع آن، که از طریق سیستم‌های اطلاعاتی تحت شبکه میسر است.

فناوری اطلاعات به دلایل زیر زمینه ساز ظهور حضرت است:

(ج) ارتقای دانش همگانی با بهره‌گیری از سیستم‌های اطلاع‌رسانی: در گذشته دین با خرافاتی عجین شده بود، طوری که علمای دین با تعصبی که بر چنین خرافاتی داشتند در مقابل علمای علوم طبیعی قرار گرفته و نظریاتی همچون نظریه تکاملی داروین و منظومه شمسی را تخطئه نموده و در موضوعاتی که توانایی قضاوتش را نداشتند اظهار نظر می‌کردند. به جز عده‌ای کم از اهل علم که دست‌پرورده معصومین بودند، بقیه تصویری غیر واقعی از خدا داشته و او را برای پر کردن و پوشاندن رخنه‌هایی که در تعبیر و توصیف‌های علمی وجود داشت بکار می‌بردند. چنین تعبیری «خداوند رخنه‌پوش آ» نام دارد. با توسعه علم

(الف) تغییر و تحولات عصر اطلاعات که مبتنی بر عنصر دانایی و دانش است حکایت از رشد و تکامل بینش بشر و پذیرش رهبری واحد الهی دارد که خود طلیعه‌ای بر حکومت جهانی مهدی موعود است. از سوی دیگر فناوری اطلاعات و ارتباطات جهان را به دهکده‌ای کوچک تبدیل نموده و بستر حکومت واحد جهانی را پدید آورده است.

(ب) تطبیق نشانه‌های ظهور بر عصری که فناوری اطلاعات موجب آن است. با توجه به نشانه‌های ظهور که در بخش‌های قبل بیان گردید می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- یکی از نشانه‌ها، ظهور موجودی یک چشم به نام دجال است که یک پایش در آن سوی دنیا و پای دوم آن در سوی دیگر قرار داشته و مردم حولش به عیاشی مشغولند. در عصر اطلاعات وجود سیستم‌های ماهواره‌ای که شامل تجهیزات مخابراتی و ادوات فیلمبرداری بوده بگونه‌ای که

خداوند رخنه‌پوش نیز کوچکتر شده تا جایی که حتی عده‌ای وجود آنرا انکار می‌کردند.

به هر حال جنگی کلامی میان الهیون و علمای طبیعی وجود داشت که نتیجه تعارض آنها، ایجاد مکتبهای رنگارنگ بود. دانشمندان با بررسیهای خود دریافتند که تورات و انجیل سالها پس از حضرت موسی و عیسی نوشته شده که در تدوین آن، احوال روحی نویسندگان نیز دخالت داشته است. بنابراین از وحی تعبیر به تجربه دینی کردند. اما امروز علمای طبیعی بسیاری از اشتباهات گذشته خود را فهمیده و در نتیجه از تندرویهای گذشته علیه دین خبری نیست. علاوه بر آن علمای دین نیز در اعتقادات خود تجدید نظر کرده و نظریات علمی دانشمندان طبیعی را پذیرفته‌اند. از سوی دیگر چهره خداوند نیز به عنوان علت‌العلل نمایان شده است.

در انتها ذکر این نکته ضروری است که قران کلام خداوند است و بر خلاف تورات و انجیل تحریف نشده و همه انسانها را در همه اعصار به تحدی خوانده است [۵۳ و ۵۴]. بنابراین ضروری است که علمای شیعه با استفاده از فناوریهای ارتباطی چنین تحدی را به همه عالم اعلام کرده و دانشمندان را برای بررسی اسلام به قران و احادیث قطعی ائمه رجوع دهند بگونه‌ای که آشنایی با اسلام از طریق مشاهده رفتار مسلمانان جامعه (اسلام عینی) صورت نپذیرد و زمینه‌سازی لازم برای ظهور حضرت (ع) انجام شود.

۶. جنگهای حضرت

زمان ظهور حضرت (ع) تمام حق در مقابل تمام باطل قرار خواهد گرفت و جنگهای سختی بینشان روی خواهد داد. اما اهل حق و باطل چه کسانی بوده و چه خصوصیتی دارند آیا کشورهای صنعتی پیشرفته در مقابل حضرت قرار خواهند گرفت یا از همان ابتدا دعوت حق را خواهند پذیرفت. اگر چنین نیست سلاح حضرت مهدی (ع) در مقابل سلاح‌های فوق مدرن آنها چیست؟ پاسخ این سوال به صورت خلاصه در زیر آمده است.

الف) هر موجود مادی و غیر مادی که در هستی وجود دارد معلول با واسطه خداوند است و از قدرت او خارج نیست. خداوند قادر حتی بر نفس انسان نیز تسلط دارد. همانطور که در جنگ بدر ملائکه را به یاری مسلمانان گسیل داشت در جنگ آخر نیز تنها یاری خداوند برای اهل حق (شامل از کار انداختن وسایل و ابزارها و حتی تاثیر بر عاملین جنگ) کفایت خواهد کرد.

ب) فناوری پیشرفته در مقابل عوامل طبیعی نظیر رعد و برق، زلزله و شهاب‌سنگهای آسمانی، نقاط ضعف بسیاری دارند. به عنوان مثال در سال ۲۰۰۳ میلادی با خرابی سیستم‌های تولید برق، فعالیت یک سوم آمریکا و کانادا مختل شد. به هر حال تمام عوامل طبیعی در دست خداوند بوده و هر زمان که بخواهد اهل حق از آن بهره می‌برند.

ج) خیلی از کسانی که می‌پنداریم از دین خارج هستند از یاوران حضرت خواهند بود و خیلی از دینداران از دشمنان اویند [۵۵]. بنابراین بعید نیست که وسایل پیشرفته در دست دوستان حق قرار بگیرد.

منابع

۱. موعود ادیان، ویژه نامه ضمیمه همشهری، ویژه نیمه شعبان ۱۴۲۴ هجری قمری
۲. قرآن مجید، سوره قصص، آیه ۷
۳. المهاجر، عبدالحمید، پیرامون ظهور حضرت مهدی (ع)، ترجمه: حمیدرضا کفاش، نشر عابد، ۱۳۷۹.
۴. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹، حدیث شماره ۹۱۷.
۵. قرآن مجید، سوره احزاب، ۳۳
۶. طباطبایی، محمد حسین، نه‌ایه الحکمه، مؤسسه نشر اسلامی، ۱۳۷۸.
۷. علامه مجلسی، بحار الانوار، مؤسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۱، ص ۱۰۵.
۸. مصباح، محمد تقی، شرح جلد هشتم اسفار اربعه (کتاب النفس)، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۷۵
۹. الهی قمشاهی، شیخ عباس، مفاتیح الجنان، مؤسسه تحقیقاتی و انتشاراتی فیض کاشانی، ۱۳۷۶

۱۰. علامه مجلسی، بحارالانوار، موسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۵۳، صفحه ۱۷۸
۱۱. طباطبائی اردکانی، محمود، تاریخ تحلیلی اسلام، انتشارات اساطیر ۱۳۷۴
۱۲. سبحانی، جعفر، فزاهایی از تاریخ پیامبر اسلام، نشر مشعر، ۱۳۷۸
۱۳. قرآن مجید، سوره بقره، آیه ۱۵۵
۱۴. قرآن مجید، سوره اعراف، آیه ۱۴۲
۱۵. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹، حدیث شماره ۱۲۲۸
۱۶. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹، حدیث شماره ۱۲۱۲
۱۷. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹، حدیث شماره ۱۲۰۹
۱۸. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹، احادیث شماره ۱۲۲۹ و ۱۲۳۰
۱۹. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹، حدیث شماره ۱۲۲۴
۲۰. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹، حدیث شماره ۱۲۲۵
۲۱. کورانی، علی، عصر ظهور، ترجمه: عباس جلائی، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۵
۲۲. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹، حدیث شماره ۱۲۳۶
۲۳. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹، حدیث شماره ۱۲۳۹
۲۴. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹، حدیث شماره ۱۲۳۲
۲۵. Social Indicator, [online] available at: <http://www.sustainablemeasures.com>, ۲۰۰۲.
۲۶. علامه مجلسی، بحارالانوار، موسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۵۲، صفحه ۲۹
۲۷. علامه مجلسی، بحارالانوار، موسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۵۲، صفحه ۳۱۶
۲۸. طبرانی، ابی القاسم، سلیمان ابن احمد، المعجم الكبير، دارالاحیاء التراث العربی، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۸
۲۹. قرآن مجید، سوره ص، آیه ۲۶
۳۰. قرآن مجید، سوره بقره، آیه ۱۷۹
۳۱. نهج البلاغه، نامه شماره ۵۳، ترجمه: مصطفی زمانی، موسسه انتشارات نبوی، ۱۳۷۷
۳۲. نهج البلاغه، نامه شماره ۷۶، ترجمه: مصطفی زمانی، موسسه انتشارات نبوی، ۱۳۷۷
۳۳. علامه مجلسی، بحارالانوار، موسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۵۲، صفحه ۲۲۴
۳۴. علامه مجلسی، بحارالانوار، موسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۵۲، صفحه ۳۶۵
۳۵. علامه مجلسی، بحارالانوار، موسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۵۲، صفحه ۳۷۴
۳۶. شیرویه دلمی، حافظ، فردوس الاخبار، دارالکتب العربی، بیروت، ۱۴۰۷ هجری قمری
۳۷. علامه مجلسی، بحارالانوار، موسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۵۲، صفحه ۳۹۱
۳۸. علامه مجلسی، بحارالانوار، موسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۵۲، صفحه ۳۲۵
۳۹. علامه مجلسی، بحارالانوار، موسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۵۲، صفحه ۳۲۶
۴۰. علامه مجلسی، بحارالانوار، موسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۵۲، صفحه ۳۱۷
۴۱. علامه مجلسی، بحارالانوار، موسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۵۲، صفحه ۳۳۷
۴۲. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹، حدیث شماره ۱۵۹۸۴
۴۳. قرآن مجید، سوره اعراف، آیه ۹۵
۴۴. علامه مجلسی، بحارالانوار، موسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۵۲، صفحه ۳۰۴
۴۵. عقد الدرر فی الاخبار المنتظر، مکتب عالم الفکر، بیروت ص ۱۶۶
۴۶. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹، حدیث شماره ۱۲۴۵
۴۷. طبیبی، نجم الدین، چشم اندازی از حکومت مهدی، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۳
۴۸. علامه مجلسی، بحارالانوار، موسسه الوفا، بیروت، ۱۴۰۴ هجری قمری، ج ۵۲، صفحه ۳۵۲
۴۹. نهج البلاغه، خطبه شماره ۴۰، ترجمه: مصطفی زمانی، موسسه انتشارات نبوی، ۱۳۷۷
۵۰. نهج البلاغه، خطبه شماره ۲۰۷، ترجمه: مصطفی زمانی، موسسه انتشارات نبوی، ۱۳۷۷
۵۱. نهج البلاغه، نامه شماره ۲۷، ترجمه: مصطفی زمانی، موسسه انتشارات نبوی، ۱۳۷۷
۵۲. عقد الدرر فی الاخبار المنتظر، مکتب عالم الفکر، بیروت ص ۹۶

۵۳. باربور، ایان، علم و دین، ترجمه: بهالدین خرم شاهی، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۴.
۵۴. قرآن مجید، سوره بقره، آیه ۲۳.
۵۵. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، نشر دارالحدیث، ۱۳۷۹، حدیث شماره ۱۲۳۶.

پی نوشت

۱. شدن
۲. God of the Gap

